

SZEMLE

KUTHY SÁNDOR és JUHÁSZ BALÁZS

Biokémia

Mezőgazdasági Kiadó, 1953.
(az Agrártudományi Egyetem tankönyvei sorozatában)

A quart alakú könyv érdemi része 362 oldalt foglal magában, amihez kimerítő név- és tárgymutató csatlakozik.

Ismertetésem helyszűke miatt természetesen csak rövid általános jellemzést foglalhat magában. A könyv az állati biokémiáról ad összefoglaló képet. Ezért kívánatos lett volna, hogy ez a különlegesség már a címből is kitűnjék. Enckül ugyanis az olvasó a cím után ezt gondolhatná, hogy a könyvből az összes élő lényekre kiterjedő ismereteket szerezhethet. Egyébként ez a hiányos cím az újabban megjelent állati, vagy emberi biokémiai műveket általában jellemzi. Szóbanforgó könyvünk különben ott, ahol szükséges, röviden rávilágít a növényi biokémiai folyamatokra, de ez — nagyon helyesen — nem változtatja meg különleges jellegét.

A két szerző körülbelül egyenlő mértékben vette ki részét a könyv anyagának megírásából. Kuthy nagybárára a tudományos alapismereteket vállalta (ezenkívül még a fehérjék anyagcserejét), míg Juhász inkább az állati szervekben lejátszódó folyamatokat foglalta össze. Általános jellemzőként mondhatjuk, hogy a művet széles látókör jellemzi, emellett azonban a tankönyvben különösen fontos rövideg és mégis könnyű érthetőség teljes mértékben érvényesül. Különösen a tudományos alapfogalmaknak kellő mértékű és a kezdőre nézve rendkívül fontos, könnyen érthető előadása — mondhatnók — művészi tökéletességet ér el. Hogy erre nézve csak néhány példát említsék ilyen a katalízis elméletének, az enzimek aktíválási energiájának, a redox-folyamatok és a redox-potenciál fogalmának, a foszforilálás nagy fontosságának, a sejt és a szövetek és szervek biokémiájának összefoglaló áttekintése, stb. A fejezetek sorrendje és az ismeretanyag így létrejövő természetes felépítése kiválóan érvényesül és nagyban megkönnyíti a kezdő tanulmányozó érthető nehézségeit, sőt még a szakember is hasznát veheti. A fejezetek sorrendjében legfeljebb a vitaminok és hormonok fejezeteit lehetett volna mindjárt az enzimek fejezete után elhelyezni, ami által a biokatali-

zálók együtt lehettek volna és a későbbi tárgyalások már mint ismert alapfogalmakat használhatták volna fel. Ellenben nagyon helyes, hogy az ismeretek közlése a biokémiában fontos vegyületek (szénhidrátok, stb.) szerint van csoportosítva, nem pedig a szervek szerint. E csoportokon belül kerül részletes tárgyalásra az illető vegyületek anyagcsere forgalma az egyes szervekben. Csak ezután következik az anyagforgalom mint a sejt, a szövetek és a szervek biokémiájának összefoglaló áttekintése (XIII. és XIV. fejezet). Így a biokémiai jelleg tökéletesen érvényesül.

Az ábrákat és táblázatokat nagyon jól válogatták össze és így megkönnyítik a kezdőnek a rögzítést. Kár, hogy a Michaelis-Menten-féle elvet szemléltető modell rajza, melyet Kuthy előadásain használ, kimaradt.

Érdeme a könyvnek, hogy az olvasóval megismerteti a világhírű kutatókon kívül a magyar szerzőket s így a kezdő értesülhet hazája szakembereiről is.

Végül csak néhány szó a szak-elnevezések írásmódjáról. A szénhidrátok és enzimek neveinek végződése még mindig az elszigetelt »-óze«, ill. »áze« kiejtést rögzítik ahelyett, hogy a már általánosan terjedő, nemzetközi »-óze«, ill. »-áz« végződés érvényesülne. A helyesírás teljesen fonetikus. Erről persze még nem alakult ki általános szabvány, azonban még kívánatosabb lenne a latinos-görögös helyesírás, mert ez hozzászoktatná a kezdőt, hogy a szakelnevezéseket eredetük szerint rögzíthesse meg. Ezenkívül a külföldi szakművekben használatos kifejezéseket könnyen leli meg. És ha már teljesen hangzás szerint írunk, legyünk következetesek. Ha pl. a glycolyst magyarosítjuk, írjunk glükolízis-t. Vagy pl. glüccrint és analízist és metült stb. kellene írni.

E nehézségek természetesen egyáltalában nem érintik a könyv nagy értékét, amelyért az egyetemi hallgatók és a szakkörök hálásak lesznek. Ezt a könyvet a nemzetközi szakirodalomban is méltó hely illeti meg.

DOBY GÉZA